

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse zapise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franco.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— „
četrt leta 2-50 „
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Zaveza avstr. jugosl. učiteljskih društev.

Program

XXIV. glavne skupščine

Zaveze avstr. jugosl. učiteljskih društev
dne 10., 11. in 12. avgusta 1912 v Celju.

I. V soboto, dne 10. avgusta.

1. Ob 10. uri dopoldne seja upravnega odbora v „Narodnem domu“.

Dnevni red:

- Poročilo o delovanju vodstva Zaveze;
- določitev poročil za delegacijo;
- poročilo o 25 letnici Zaveze;
- predlogi in nasveti.

2. Ob 1/2. uri popoldne zborovanje delegacije v „Narodnem domu“.

Dnevni red:

- Predsednik otvori zborovanje;
- legitimiranje delegatov in delegatinj;
- tajnikovo poročilo o delovanju Zaveze in Zavezinih društev;
- poročilo o Zavezinih listih: 1. poročilo o „Učiteljskem Tovarišu“; 2. o „Popotniku“; 3. o „Zvončku“;
- blagajnikovo poročilo;
- poročilo računskih pregledovalcev za l. 1911 (§ 15. posl. reda);
- volitev treh pregledovalcev računov (§ 15. posl. reda);
- določitev letne članarine Zavezni (§ 7. lit. a Zavezinih pravil);
- preosnova „Učiteljskega Tovariša“. — Nasvet „Brežiško-sevniškega učiteljskega društva“;
- izprememba Zavezinih pravil — poročevalec Engelbert Gangl;

Po shodu naših najmlajših.

V zadnji številki smo obširno poročali o shodu, ki so ga priredili v Ljubljani dne 16. t. m. jugoslovanski napredni učiteljski abiturijenti v družbi s svojimi tovarišicami. Resnično in ponosno veselje nas je navdajalo, ko smo gledali pred seboj tako častno, naravnost imponujoče število svojih najmlajših tovarišev in tovarišic, ki so z lepo prirejenim shodom pokazali, da umevajo svojo vzvišeno in težko nalogo, ki pa so tudi pokazali, da so pomankljivosti svoje šolske izobrazbe popolnili sami vkljub temu, da so jim

zavodi stavili zapreke, namesto, da bi jih podpirali ob samoizobrazbi.

Ti zavodi — izvzemši Gorico — so pokazali, da ne umevajo svoje naloge. Oni spremijo učiteljsčnike in učiteljsčnice do šolskih vrat, potem jih pa prepuste samim sebi, meneč, da je njihovo delo s tem gotovo. Starokopitna, preperela, ničvrдна metoda! Seveda moramo izreči svoje skromno mnenje, da sta bojazen in strah v prvi vrsti vzrok, da ne dobe naši zavodi nobene vezi, ki bi spajala šolo z velikim življenjem. Značilno za razmere je dejstvo, da je tistega dne, ko se je vršil shod v Mestnem domu, katehet ljubljans-

skega učiteljskega učiteljskemu zboru bral na Rožniku mašo. Zaradi tega ni bilo niti enega učitelja in profesorja — kaj šele ravnatelja? — ljubljanskega učiteljskega na shod, da, bojkotirali so celo samonasebi nedolžno večerno veselico na vrtu Narodnega doma, ki pa je vzlic temu kar najlepše uspela in jasno izpričala, s kako vnmemo goje naši učiteljski umetnost — glasbo!

Shod sam nam je dokazal, da so se naši abiturijenti in abiturientke z vso resnostjo pripravljali na svoj poklic. Svoj vstop v naše vrste so proslavili z delom, dobro se zavedajoč, da je samo z delom

dosegljiva zmaga naših idej, da se naš program uveljavljaj zopet samo z delom, da moremo samo z delom izpremeniti in izboljšati razmere svojega stanu in da hočemo samo z delom služiti svojemu ljudstvu! — Referati, ki smo jih slišali na shodu, so bili vsekozi stvarni in jedroviti — najlepše dokazilo smotrnosti delovanja in objektivnosti razsojanja. Njih zrelost nam je jamstvo, da smo pomnožili svoje vrste z inteligenti, ki vedo, kaj hočejo, ki bodo tudi, aktivno služoč v organizacijah, zavestno, možato in značajno vršili vse delo, ki jim ga poverimo ali ki si ga sami nalože!

Najlepše na vsej priredbi pa naj označi ena beseda — pogum! Kdor je gledal te žive oči, zroč vsakomur iz obličja v obličje, ta je moral ponesti s seboj uverjenje, da ni za temi pogledi nobene zahrbtnosti, nobene potuhnjenosti in nobene plašljivosti. Ta mlada srca razigrava zavest, da čutijo pošteno in da je merilo delovanju odločna volja, odlika učitelju in učiteljici pa neupogljiv značaj!

Dokler se dopolnjujejo naše vrste s takim naraščanjem, nas ne sme biti in nas tudi ni strah! Naj divja sovražnik, kolikor hoče — mi se bodočnosti ne bojimo, ker je značajna mladina poleg nas, z nami in za nas!

Stanje in gibanje slov. učiteljskih društev v zadnjih letih.

Referiral na III. abit. sestanku dne 16. julija 1912 v Ljubljani tov. Gustav Šilih.

Živimo v času, ki teče hitro, izredno hitro, v času, ko vse hitreje živi, a se mora zaradi tega tudi hitreje razvijati. Vendar ne sme trpeti ob tej mrzlični hitrosti popolnost in harmonična izpolniteljeva razvika! Čas je treba premagati s sredstvi, ki nam jih daje na razpolago naša moderna doba. Nimamo dobe v zgodovini, kjer bi s tako mogočno silo prodirala in zahtevala rešitve vsa ona važna in težka vprašanja, ki jih rešujemo, oziroma vsaj poizkušamo reševati, kakor baš v naši dobi... In to so vprašanja, ki ne stoji osamljena, ampak so tesno združena z našo kulturo, z njenim nadaljnjim razvojem. Poleg najbolj perečega in važnega, namreč socialnega vprašanja, je še nebroj drugih, posebno na pedagoškem polju, torej na polju, ki tudi nas predvsem

LISTEK.

Fr. Ks. Trošt.

V svojih delih sam boš živel večno.
A. Aškerc.

Zašumele so smreke v grajskem parku nad pokopališčem poleg Iga, zašuštili so javori, in med stoletnimi bukvami se je širil nemir in šepet, kakor da se je zgodilo nekaj groznega. Julijsko solnce je vendar mirno pripekalo na mater zemljo, ptice so počivale v hladni senci. Povsod tihota, pokoj. Tedaj pa zaveje preko osamelega pokopališča od vzhoda lahna sapica, da so se zamajale glavice cvetju na grobeh, in od cveta do cveta se je glasilo vprašanje: Kam ga neki polože? — V stolpu se je namreč oglašil mrtvaški zvon in v dolgih presledkih, kakor da tudi sam zdihuje v smrtni bridkosti, je pel poslednji pozdrav — zadnjo uro — Francu Ks. Troštu, naučitelju na Igu.

Ze davno je vedel, da se bliža ura slovesa. Črv boleznij je z jekleno vztrajnostjo glodal v njegovi notranjščini. In

vendar bi bil lahko še živel — v starosti 52 let — in rad bi bil, oh, tako srčno rad ob svoji ljubljani soprogi, sredi lastne družinice, v krogu dragih prijateljev, toda kupa je bila polna. Smrt je stopila pred duri, stopila k njemu in brezčutno opravila svoje delo.

On — naš tovariš — Fr. Ks. Trošt se je ni bal; gledal ji je junaško v oči. Še tri dni pred smrtjo je sam sebi napisal parte, naznanilo na smrtni postelji, in najstarejša hčerka mu je pomagala.

Ze pred 17. meseci je vedel, da ne uide brezobzirni boleznij. Tedaj se je začel zanj dolgi konec življenja — mučeniško umiranje. Nikdar pa ni tožil. Jemal je vsa pripravljena zdravila in lajšala ter upal s svojimi dragimi, da bo bolje, ko sva pa bila sama, mi je rekel: »Kmalu boš slišal mrtvaški zvon z Iga, in ljudje bodo rekli: Trošt je umrl.« — Seveda sem ga tolažil, da smrti ne bo še in da se dotlej lahko vse okrene na bolje.

Pred velikonočnimi prazniki mu je res znatno odleglo, in tedaj sva zidala in kupovala hišo za njegov pokoj. »Gural ne bom več«, je rekel »čeprav ozdravim; se bo že kako prebilo. Hišo kupim,

da ostane vsaj otrokom spomin po moji smrti in središču.«

Sedaj so drugi njemu kupili poslednjo hiško res za stalni pokoj — mrtvaško krsto.

In danes spiš, prijatelj, poleg križa na pokopališču izžanskem nevzdravno spanje. V bližini nad teboj šušče smreke v grajskem parku, in javori in bori skrivnostno šepetajo med seboj in pripovedujejo stoletnicam bukvam, da se je veliko prezgodaj nad teboj zgrnila slovenska zemlja, in kako je nam ostalim hudo po tebi.

Padel je zopet eden naših vrst. In smelo trdim, da ostane za njim še dolgo prazna vrzel. Saj ne najdeš kmalu človeka, ki bi z izredno marljivostjo družil še toliko lepih lastnosti. Stokovnjak v vseh gasilskih stvareh in imel v šoli in izven šole prakso, ki je z njo izhajal med prijatelji in sovražniki izvrstno. Ne koč so mu domači nasprotniki šole in učiteljstva nameravali naprtiti tožbo v neki zadevi zastran šolskega imetja. Njegova bistra glava je kmalu našla lek, da ni prišlo do tožbe in so ugnani nasprotniki umolknil. Tedaj mi je zaupal: »Pa

me je pošteno imelo. Ne verjameš, da sem deset pip tobaka pokadil zaporedoma, potem sem šele zasledil pravo misel.«

Kako rad je bil pokojnik vesel in šaljiv v svoji gostoljubni hiši, vemo vsi, ki smo se tam shajali. Širom kranjske dežele je bila znana njegova miroljubnost, in njegov takt v vseh, tudi najbolj kočljivih stvareh mu je pridobil ugled in spoštovanje celo — navzgor v višjih kuhinjah.

Zaradi zmernosti in varčnosti gmotno dobro preskrbljen je opravljal vse posle z največjo lahkoto. Njegova točnost in vestnost je znana šolskim oblastim. To so upoštevali tudi tedaj, ko je bil Fr. Ks. Trošt predlagan v najvišje odlikovanje. Oh, ta križec! Kako srčno ga je bil vesel. Saj ga je zaslužil.

Tudi tedaj so skrivnostno šušljale smreke ob izžanskem gradu in bori in javori in bukve, vsi so se čudili, ko je kmalu v mraku zvečer dne 2. dec. 1908 zapel gasilski rog koračnico, a domače gasilno društvo je priredilo svojemu mnogoletnemu načelniku v čast bakljado, da mu častita o podelitvi zlatega križca.